

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH TIẾN TỚI ĐÔ THỊ THÔNG MINH

*ThS. Nguyễn Thị Ngọc**

Thành phố thông minh hay Smart City là khái niệm được nhắc tới rất nhiều trong những năm gần đây. Đến nay, chúng ta vẫn chưa có một định nghĩa thống nhất về “Smart City” hay “đô thị thông minh”, “thành phố thông minh”. Tuy nhiên, về cơ bản “thành phố thông minh” là một mô hình ứng dụng công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo để quản lý và nâng cao tiêu chuẩn cuộc sống, sử dụng các nguồn năng lượng và tài nguyên thiên nhiên một cách hiệu quả. Hay có thể hiểu Smart City là mô hình của một thành phố áp dụng những công nghệ hiện đại nhất để nâng cao chất lượng đời sống, phục vụ chính quyền và cải thiện điều kiện về mọi mặt.

Trong bối cảnh nước ta hội nhập ngày càng sâu rộng vào nền kinh tế thế giới, với khát vọng đưa Thành phố Hồ Chí Minh (TP) trở thành một trong những trung tâm kinh tế lớn của khu vực châu Á, từ năm 2015, TP đã tập trung nguồn lực xây dựng đô thị thông minh với nền tảng kiến trúc công nghệ thông tin và truyền thông theo hướng kiến tạo hệ sinh thái mở. Sau quá trình bàn thảo thận trọng của các cấp lãnh đạo, lắng nghe ý kiến góp ý của nhiều chuyên gia, nhà khoa học, chất lọc kinh nghiệm của nhiều nước trên thế giới, ngày 23 tháng 11 năm 2017, Chủ tịch UBND Thành phố Hồ Chí Minh Nguyễn Thành Phong đã ký quyết định phê duyệt “Đề án Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành đô thị thông minh giai đoạn 2017-2020, tầm nhìn đến năm 2025” (gọi tắt là Đề án). Đề án đề ra bốn mục tiêu tổng quát cho việc xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành đô thị thông minh, bao gồm: đảm bảo tốc độ tăng trưởng kinh tế bền vững, hướng đến kinh tế tri thức, kinh tế số; quản trị đô thị hiệu quả trên cơ sở dự báo; nâng cao chất lượng môi trường sống và làm việc; tăng cường sự tham gia quản lý của người dân.

* Giảng viên khoa Quản lý hành chính – Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh

Các mục tiêu nói trên sẽ phục vụ bốn chủ thể của đô thị:

- *Đối với chính quyền thành phố*, đô thị thông minh sẽ đáp ứng nhu cầu dự báo phát triển chính xác hơn, và thông qua xây dựng chính quyền điện tử, kết nối chia sẻ thông tin dữ liệu nhằm gia tăng hiệu quả điều hành trên các mặt và lĩnh vực hoạt động.

- *Đối với người dân*, đô thị thông minh giúp cung cấp các tiện ích hỗ trợ người dân ra quyết định một cách hiệu quả hơn, tăng cường sự tương tác giữa chính quyền và người dân để người dân tham gia vào quá trình giám sát, quản lý và xây dựng thành phố.

- *Đối với doanh nghiệp*, đô thị thông minh sẽ kiến tạo môi trường hoạt động minh bạch, đơn giản, thuận tiện để doanh nghiệp hoạt động, cung cấp nhiều thông tin để doanh nghiệp có những quyết định kinh doanh chính xác, thông qua đó tạo ra lợi thế cạnh tranh cho doanh nghiệp so với các khu vực khác.

- *Đối với các tổ chức xã hội*, đô thị thông minh tạo ra kênh kết nối phản hồi thông tin để giúp họ tham gia một cách hiệu quả hơn vào quá trình cung cấp các dịch vụ của thành phố.

Để đạt được các mục tiêu trên, đề án sẽ triển khai một số giải pháp chủ yếu, trong đó ưu tiên xây dựng bốn trụ cột chính, gồm: Kho dữ liệu dùng chung và hệ sinh thái dữ liệu mở; Trung tâm điều hành đô thị thông minh; Trung tâm mô phỏng dự báo kinh tế - xã hội và Trung tâm an toàn thông tin thành phố.

Sau thời gian triển khai thực hiện từ cuối năm 2017 cho đến tháng 5 năm 2020, Đề án đã đạt được một số kết quả như:

- *Kho dữ liệu dùng chung của Thành phố* (giai đoạn 1) đã đi vào hoạt động tại Công viên phần mềm Quang Trung trên cơ sở tích hợp các dữ liệu hiện có của các sở, ngành. Một số cơ sở dữ liệu quan trọng đã tích hợp vào Kho dữ liệu dùng chung như: cơ sở dữ liệu một cửa điện tử; khiếu nại tố cáo; đường dây nóng; đăng ký doanh nghiệp; đầu tư nước ngoài; người nộp thuế; lao động nước ngoài; cơ sở dữ liệu đất đai...

- *Trung tâm điều hành đô thị thông minh*, Thành phố đã triển khai thí điểm kết nối, tích hợp dữ liệu các hệ thống camera giám sát của Sở Giao thông Vận tải

và Ủy ban nhân dân các quận: Quận 1, Quận 12, quận Phú Nhuận, quận Gò Vấp. Tổng số lượng camera đã tích hợp về trung tâm điều hành hơn 1.000 camera, trong đó phân tích nâng cao dữ liệu cùng lúc 50 camera gồm nhận diện khuôn mặt, nhận dạng loại phương tiện, phát hiện đám đông, các sự cố về giao thông, an ninh trật tự... Trung tâm điều hành đô thị thông minh chính là nơi tiếp nhận các vấn đề phát sinh từ mọi mặt của xã hội để tổng hợp và hỗ trợ lãnh đạo TP đưa ra quyết sách.

Ngoài ra, trung tâm còn kết nối thông tin tổng hợp từ Hệ thống tiếp nhận và phản ánh sự cố hạ tầng kỹ thuật đô thị 1022, từng bước nâng cấp hệ thống đầu số 1022 thành Cổng thông tin tiếp nhận và giải đáp thông tin cho người dân qua 6 kênh phản ánh (gọi điện thoại, nhắn tin sms, gửi email, web app, Mobile app và Facebook). Trong thời gian cao điểm phòng chống dịch Covid-19, Trung tâm điều hành đô thị thông minh đã đảm nhiệm chức năng tiếp nhận thông tin của người dân để phục vụ công tác xử lý và chỉ đạo, điều hành kịp thời, hiệu quả cho Ban Chỉ đạo phòng chống dịch Covid-19 của TP.

- *Trung tâm mô phỏng và dự báo kinh tế - xã hội* đã hoàn thành tập tài liệu tổng hợp về phương pháp luận, từ đó xây dựng cơ sở khoa học và thực nghiệm cho các hoạt động nghiên cứu, tham mưu về dự báo kinh tế - xã hội; xây dựng cơ sở dữ liệu ban đầu từ số liệu do các cơ quan chức năng trong nước công bố và số liệu từ một số tổ chức quốc tế, theo đó thiết kế phiên bản thử nghiệm trình diễn dữ liệu và mô hình của một số chỉ số kinh tế - xã hội chủ yếu. Ngoài ra, Trung tâm còn thực hiện cung ứng dịch vụ tư vấn và hợp tác với các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước.

- *Trung tâm an toàn thông tin Thành phố*, Ủy ban nhân dân Thành phố đã phê duyệt Đề án thành lập Công ty cổ phần vận hành Trung tâm An toàn thông tin Thành phố. Trên cơ sở này, Thành phố sẽ tổ chức thành lập công ty với phần góp vốn của Nhà nước chiếm từ 51% trở lên vốn điều lệ, với sự tham gia góp vốn của các doanh nghiệp có kinh nghiệm trong lĩnh vực an ninh thông tin.

Song song với việc xây dựng và triển khai bốn trụ cột của đề án đô thị thông minh, TP cũng triển khai ứng dụng các giải pháp công nghệ hiện đại trong các

lĩnh vực giao thông, y tế, giáo dục, chống ngập, môi trường với một số kết quả bước đầu đã cung cấp một số tiện ích cho người dân, doanh nghiệp.

Đối với lĩnh vực giao thông, TP đã hoàn thành và đưa vào sử dụng Trung tâm quản lý điều hành giao thông đô thị giai đoạn 1 bao gồm: Hệ thống camera giám sát giao thông với 775 camera; Hệ thống giám sát và điều khiển đèn tín hiệu giao thông linh hoạt tại 216 chốt; Cổng thông tin giao thông kết hợp với 70 bảng thông tin giao thông điện tử thường xuyên cập nhật, cung cấp trực tuyến cho người dân các thông tin liên quan về tình hình giao thông, các tiện ích trong quá trình tham gia giao thông theo thời gian thực; đồng thời tiếp nhận và xử lý các phản ánh của người dân về các sự cố hạ tầng giao thông...

Đối với lĩnh vực y tế, TP triển khai Cổng thông tin của ngành y tế TP cung cấp nhiều chuyên mục thuộc các lĩnh vực khám chữa bệnh, y tế dự phòng, cải cách hành chính; Cổng thông tin tra cứu thông tin hoạt động khám chữa bệnh TP cho phép tra cứu trực tuyến về giấy phép, phạm vi hoạt động chuyên môn của cá nhân người hành nghề và cơ sở y tế; triển khai hồ sơ bệnh án điện tử tại Bệnh viện quận Thủ Đức, hướng đến xây dựng “Bệnh viện không giấy”; thực hiện kết nối liên thông cơ sở dữ liệu của trên 6.000 cơ sở cung ứng thuốc tại TP với cơ sở dữ liệu dược quốc gia...

Đối với lĩnh vực giáo dục, TP triển khai xây dựng kiến trúc tổng thể về công nghệ thông tin của ngành giáo dục và đào tạo, làm cơ sở để ngành giáo dục và đào tạo TP xây dựng và triển khai mô hình chính quyền điện tử, đô thị thông minh. Đồng thời, triển khai cổng thông tin điện tử ngành giáo dục và đào tạo TP, với gần 2.000 website thành viên là các website của các đơn vị giáo dục. Ngành Giáo dục và Đào tạo TP cũng đã xây dựng được cơ sở dữ liệu của ngành, do Sở Giáo dục và Đào tạo TP quản lý, khai thác. Bên cạnh đó, ngành giáo dục và đào tạo TP đã triển khai hàng loạt các hình thức dạy học tiên tiến, hiện đại như dạy học theo dự án, học sinh nghiên cứu khoa học, phương pháp dạy học định hướng STEM, đẩy mạnh hình thức dạy học trực tuyến... nhằm từng bước xây dựng mô hình lớp học điện tử, trường học điện tử theo mô hình giáo dục thông minh.

Bên cạnh những kết quả đạt được, thì việc triển khai xây dựng Đề án còn một số khó khăn, vướng mắc như: Việc triển khai xây dựng đô thị thông minh đòi hỏi phải bám sát công nghệ hiện đại. Trong khi đó, trong quá trình triển khai cần phải dự đoán, dự báo sự phát triển công nghệ trong tương lai, để có thể lựa chọn công nghệ mang tính mở, có khả năng chuyển đổi, tích hợp giữa công nghệ hiện tại và tương lai. Các giải pháp khoa học và công nghệ thông tin cũng có sự phát triển, thay đổi liên tục. Nhưng quy trình thực hiện dự án theo Luật Đầu tư công và Luật Ngân sách Nhà nước thì phức tạp, thời gian kéo dài, dẫn đến việc khi dự án được thông qua thì giải pháp công nghệ không còn phù hợp; Chưa huy động được nhiều nguồn lực xã hội (người dân, doanh nghiệp - nhà đầu tư, các hiệp hội, tổ chức chính trị - xã hội) cùng tham gia triển khai Đề án; chưa thu hút sự tham gia của người dân trong đề xuất các giải pháp, ý tưởng sáng kiến xây dựng đô thị thông minh, cũng như trực tiếp sử dụng, khai thác các tiện ích, dịch vụ thông minh.

Việc triển khai Đề án xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành đô thị thông minh đã đạt được một số kết quả nhưng vẫn còn tồn tại những hạn chế, thiếu sót, đòi hỏi chính quyền Thành phố cần có những giải pháp như: tuyên truyền, nâng cao nhận thức của các cơ quan, tổ chức, cá nhân về sự cần thiết và lợi ích của việc xây dựng đô thị thông minh trong giai đoạn hiện nay; nâng cao năng lực xây dựng đô thị thông minh của cán bộ, công chức, viên chức; cần rà soát, kiến nghị sửa đổi, bổ sung hệ thống văn bản pháp luật để phù hợp với tình hình hiện tại; phải bám sát và tận dụng tối ưu công nghệ hiện đại, phát huy khả năng dự đoán, dự báo sự phát triển công nghệ trong tương lai, từ đó có những kế hoạch, chiến lược cụ thể trong từng giai đoạn để đạt được các mục tiêu đề ra.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. “Đề án Xây dựng TPHCM trở thành Đô thị thông minh: Còn một số khó khăn, vướng mắc cần sớm tháo gỡ”, từ website: <https://www.hcmcpv.org.vn/>, truy cập ngày 10/8/2020.
2. Thủ tướng Chính phủ (2018): *Quyết định số 950/QĐ-TTg phê duyệt Đề án phát triển đô thị thông minh bền vững Việt Nam giai đoạn 2018 - 2025, định hướng đến 2030*.
3. “Thành phố Hồ Chí Minh công bố kết quả triển khai giai đoạn 1 Đề án đô thị thông minh”, từ website: <http://thoibaotaichinhvietnam.vn/>, truy cập ngày 13/8/2020.
4. Ủy ban nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh (2017): *Quyết định số 6179/QĐ-UBND ngày 23 tháng 11 năm 2017 của Ủy ban nhân dân TPHCM về phê duyệt đề án Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành đô thị thông minh giai đoạn 2017 – 2020, tầm nhìn đến năm 2025*.
5. “Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành đô thị thông minh”, từ website: <https://moitruong.net.vn/>, truy cập ngày 02/8/2020.